

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

CHU LAI

Ăn mày dĩ vãng

TIỂU THUYẾT

Phố

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

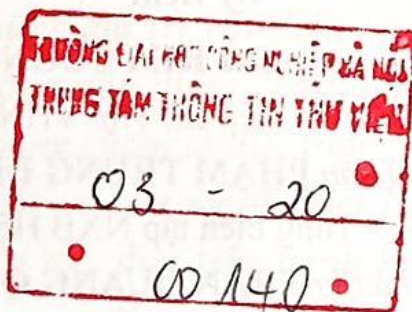
CHU LAI

Ăn mày dĩ vãng

TIỂU THUYẾT

Phố

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ 20 và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào ký ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà

xuất bản Văn học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà văn thực hiện dự án “Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước” (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

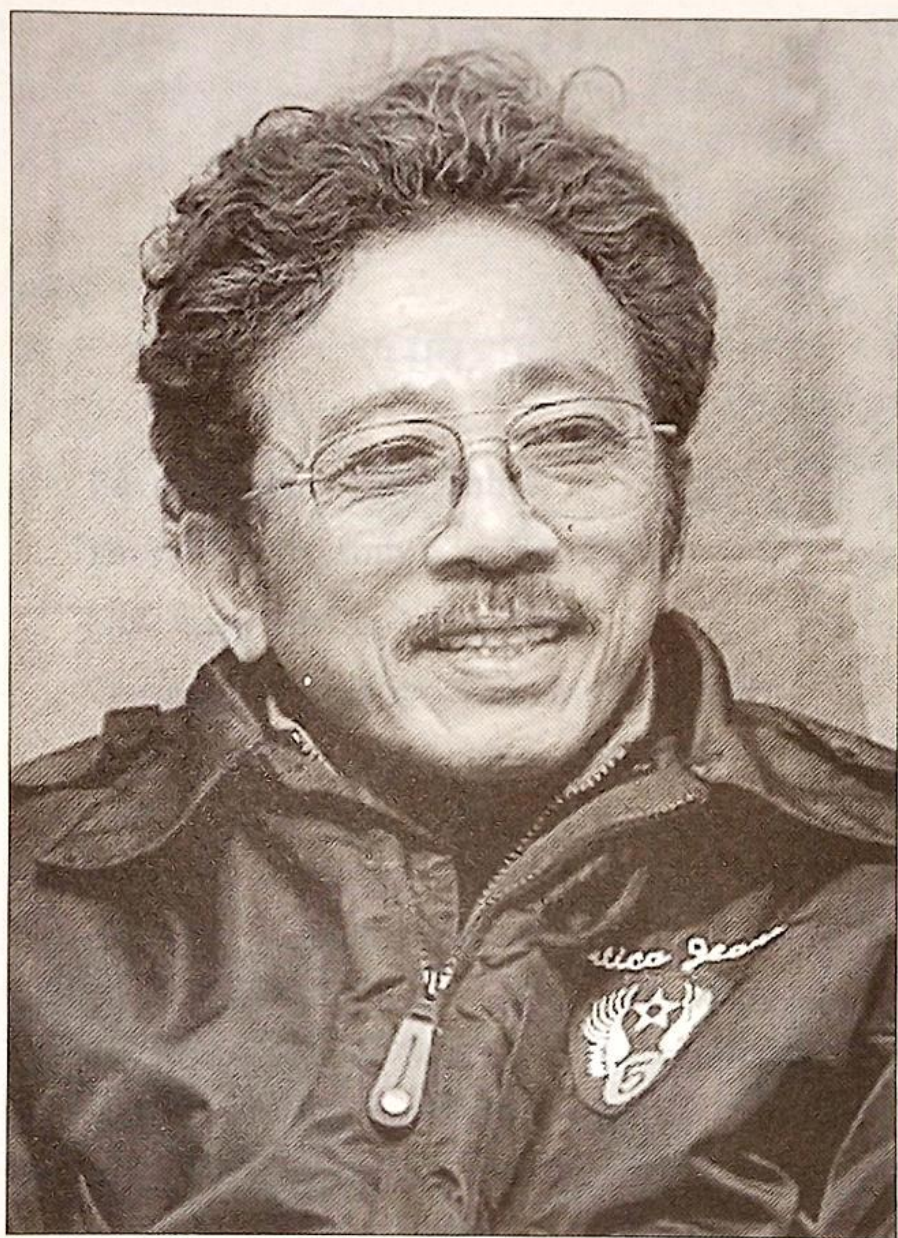
Việc Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: “Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước”. Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tính nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà văn
CHU LAI

ĂN MÀY DĨ VÃNG

1

Tên người đàn bà ấy là Sương, Ba Sương, đã chết rồi, chết rõ mười mười ngay trước mắt tôi, chính tay tôi đã đào mồ chôn cất để rồi từ đó, đằng đằng suốt mười mấy năm sau, cứ mỗi lần bất chợt nhớ đến, hình ảnh Sương lại xoáy buốt vào tôi những nỗi tiếc khắc khoải và cả những day dứt ngọt ngào.

Vậy mà Sương lại không chết, không hề chết!

Trời ơi!... Nếu tôi không có chuyến đi vào Nam như cánh chim trốn rét muộn màng ấy, nếu như tôi không vô tình gặp lại, nếu như con người ấy đừng sống lại thì có lẽ cuộc đời tôi...

Đó là vào một đêm hè oi ả, dự báo những trận mưa triền miên buồn không dứt sắp đổ xuống vùng rừng mới được phục sinh bên dòng sông Hậu.

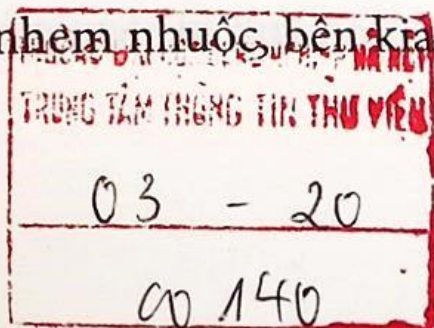
Tôi vừa mới chân ướt chân ráo ở ngoài kia vào để thực hiện một hành vi ngang trái và tội tình: đi tìm việc làm, đi tìm nơi trú ngụ chót cùng của cuộc đời. Vâng! Đã ngót

ng hét bước sang cái tuổi năm mươi rồi mà còn lặn lội bỏ xứ xa quê để tìm công ăn việc làm thì thật là tội tình! Nhưng hời ôi, biết làm sao được! Cuộc đời vốn dĩ nó vẫn cứ hững hờ trôi chảy như thế cũng như tự trong cái thâm tâm đã quá chán chường mệt mỏi của tôi, tôi đâu có tính ngồi viết lại những dòng này, một việc làm mà chỉ cần nhắc tới thôi là cũng đủ thấy rùng mình, quá đổi dớ dẩn rồi. Viết Lại! Động từ ấy mới sáo rỗng làm sao! Viết Lại có nghĩa là Sống Lại, sống lại cái cuộc sống nửa sống nửa chết ấy thì coi như chết hai lần! Viết Lại! Chao ôi, cái hành vi ấy mới bốc mùi ngậy ngựa làm sao! Vậy mà tôi vẫn phải kể lại, phải viết lại như một thứ ma đưa lối, quỷ đưa đường, có cố tình lãng quên đi cũng chẳng được.

Tôi bốn chín tuổi và đang thất nghiệp, đúng hơn là vừa mới thất nghiệp. Tôi, một kẻ dư thừa vừa bị bắn ra khỏi lề đường. Cao một thước bảy mươi nhưng chỉ nặng có bốn mươi nhăm cân, hốc hác, bắt đầu có dấu hiệu thần kinh, tóc bạc nham nhở, ngực lép, bụng lép, mắt cá chày, da xám ngoét, môi thâm, răng rụng gần một phần ba, ít cười, ít nói, sợ ánh sáng, sợ tiếng động, sợ đô thị, sợ nơi đông người, dấu vết mặc cảm tự ti in hằn vào từng bước chân đi, từ trong cái nhếch mép rụt rè, nửa cười nửa khổ... Tóm lại, tôi là một con nộm rơm khốn khổ giữa cánh đồng đời đầy giông bão. Ấy vậy mà cái đồng da thịt xương xấu lằng nhằng là tôi đó lại đã có một thời ngang dọc, tráng kiện chẳng kém chi ai. Cái thời gắn liền với những cánh rừng

bom đạn bên dòng sông Sài Gòn, cái thời mà giá như trái mìn Clâymo màu xanh lá cây cong vênh ấy đừng có nằm giữa đỉnh đầu tôi lạnh lẽo giáng xuống thì có lẽ cho đến hôm nay, thể xác tôi, tâm hồn tôi chưa tới nổi tới tệt đường này. Tôi đã thành một lão già, lão già ốm o và sầu muộn. Mà, ô hay! Tôi đang lảm nhảm cái gì đây chứ? Tôi đang muốn kể về một người đàn bà đã chết mười mười mà đột nhiên sống lại kia mà. Chà!... Thì ra một khi đã già, đã đánh tuột hết lượng sinh khí ra phía sau đuôi, người ta đâm dờ chứng ưa than thân trách phận, ưa lụi cụi đục khoét ngược vào hang hốc trong mình.

Vâng, thưa bạn đọc! Thì tôi vẫn đang nói về người đàn bà đó đấy chứ. Ấy là vào một đêm hè oi ả... Chao! Lại lảm cẩm rồi. Tội vạ gì mà thiên hạ động nhắc tới kỷ niệm lại nhất thiết cứ phải là đêm nhỉ? Có thể ngày, có thể sáng, có thể trưa thì đã chết chóc gì nào? Rõ thật... Dễ thường cứ phải là Đêm thì vùng ký ức mới có mùi vị thắm sâu chắc? Lảm cẩm! Chậc!... Mà thực ra không lảm cẩm thì làm sao tôi có thể lạc được vào cái nhà hàng choáng ngợp cỡ đệ nhất, đệ nhị miền Tây đó. Còn tướt! Bạn bè một thuở kiêu dũng của tôi bây giờ gặp lại, cũng như tôi, sao mà ngán ngẫm quá thể! Hầu hết đã lui về vườn ăn theo vợ, núp váy vợ. Nếu còn có một người đàn bà chịu làm vợ. Đứa thì nhậu xỉn, tối ngày nằm trên võng nểng, đứa thì lụi hụi trồng tía ngoài bưng, mở mồm là câu cạ, thằng này đang thở dài phì phật giữa một bên là bấy con nhem nhuộc, bên kia là thạp gạo chỉ còn

cám mùn đọng quần ở dưới đáy, thằng kia sống trụi thúi lụi một mình, hỏi nhà cửa vợ con đâu, chỉ giơ cái chai để lên cười xệch xẹo... Mỗi thằng một vẻ, trăm thằng trăm lối, không thăm thì nhớ, thăm rồi, trở ra, lại thấy buồn đứt ruột trong nỗi thương bạn, cảm cảnh mình. Đội hình đánh giặc ngang tàng năm xưa giờ đây, trừ vài thằng may mắn khôn ngoan, chẳng rõ nguyên cơ nào lại đều bị cuộc đời dồn chung vào một cục hẩm hiu, méo mó. Chẳng may nhận ra nhau chỉ nhúc nhích chút xíu con người đờ đẫn màu chì. Dĩ vãng... Kỷ niệm... Nhớ thương... Hết thấy đều chìm trong bụi thời gian mốc thối. Càng buồn! Biết vậy chả nên gặp lại, chả nên tìm đến làm gì, chỉ tổ bẽ bàng, tan nát lòng dạ hơn. Cánh rừng năm nào đã không còn bóng dáng một loài cây cũ, mảnh đất năm nào đã phai lợt sắc màu, một lớp người xa lạ ở đâu đến hay vừa mới nhón nhao lên đã nghiêm nhiên thay thế họ rồi.

Trong số đó có một cậu giao liên bây giờ là phó chủ tịch huyện phụ trách tài mậu tên là Quân đã bất chợt nhận ra tôi. Còn tôi thì chịu. Mười sáu năm trời dằng dặc đã trôi qua, khi đó nó mới chừng mười ba, mười bốn tuổi, nay đã ngoài ba mươi rồi; khi đó nó bé lóc cóc như cái tấy, nay đã thành ông phó chủ tịch đạo mạo phương phi, ngực nở bụng nở, mông nở và ngay cả cái miệng cười cũng hết sức nở nang thì thử hỏi làm sao tôi có thể nhận ra được? Tuổi già dừng lại, tuổi trẻ vun vút đi lên, âu đó cũng là chuyện thường. Nó hỏi tôi vào đây hồi nào? Vào làm gì? Sao già thế? Dòm như ông

cổ nội của cái ông Hai Hùng đội trưởng ngày xưa. Biết tôi lơ vơ láo váo, nó bảo lên xe. Cho anh ném mùi chiều chuộng của con gái miền Tây. Máy ông Bắc Kỳ sống đại bỏ xừ, chỉ biết đạo mà không biết đời. Ừ thì đi! Thời buổi lòng người nhạt tựa nước lã ao bèo này, người quen cũ chịu nhận ra nhau đã quý, lại còn rủ đi nhậu, đi rong ruổi phương xa thì càng quý. Cậu độ này khá nhỉ? Đã ra vẻ một tay áp phe cỡ Đông Dương gồm! Dương diếc gì đâu anh. Mệt thấy mẹ! Không mấy ngày là không lang thang như chó đập lửa thế này để móc hàng, kiếm hàng, để dò tìm, để tiêu thụ, đã quá đã... Chuyện trò lung tung, gà gà gật gật, định hỏi thằng này thế nào, thằng kia ra sao, cô kia ra sao nữa nhưng tiếng cassette cứ đập thùng thùng vào mang tai, mùi máy lạnh ngậy ngậy như mùi hăm mật để lâu ngày xộc thẳng vào óc khiến chả nói được gì, cũng chả nghe được bao nhiêu. Chán. Và mệt. Và không muốn biết thêm gì nữa.

Sẩm tối thì xe đến nơi, nhọc nhằn để lại đằng sau hơn hai trăm cây số, hai con phà và hàng nghìn những cảnh đời trái ngang. Xà quây xà quạng một lúc, xe dừng lại trước cửa một nhà hàng nằm sâu trong vườn dừa nước có vô số kinh rạch cắt tới cắt lui. Kỳ lạ! Ngay từ giây phút đầu tiên bước xuống xe, toàn mình ngợp choáng trong hàng trăm ngọn đèn các cỡ, trong muôn vàn âm thanh các loại, vừa gọi chất bông lai vừa bảng lảng mùi địa ngục, tôi đã thấy trong người chộn rộn một cái gì đó khác thường lắm! Rất khác thường mà không thể đoán hiểu được đó là cái gì hết. Không ngờ...

Vâng! Chính tại cái nhà hàng sang trọng, nồng nàn cái hương vị sông nước rất riêng của miền Tây này, tôi đã gặp lại cô ấy.

Khoan! Trước lúc gặp cô ấy, tôi đã gặp một cô gái khác trẻ hơn, trẻ chỉ bằng phân nửa tuổi tôi và lại đẹp nữa, rất đẹp. Trông nhang nhác một tài tử Hong Kong chuyên đóng những vai diễm lệ, trong trắng và u sầu trong những bộ phim thấm đẫm hồn Quỳnh Dao. Cô bé là gái séc-via, nôm na là gái bán bar trong biên chế nhà nước cho dễ gọi. Tức là cái thằng tôi đang ngồi lọt thỏm giữa một quán bia ôm bể thế trong bộ dạng nhàu nát, lôm nhôm và mùi mồ hôi trộn mùi bụi đường chua nắc, chua đến nỗi chính tôi cũng ngửi thấy.

Khốn khổ! Từ ngày bước chân ra khỏi rừng không còn làm thằng lính tới giờ, tôi đã một lần được biết bia ôm là thế nào đâu. Cho nên mặt mày cứ đuối đẹt ra vì cảm động, vì ngơ ngác. Không cảm động, ngơ ngác sao được khi cô bé trắng nõn như một que kem và thơm cũng như một que kem sữa ấy e ấp, tỉ mỉ chăm chút cho tôi từng li từng tí. Bằng những động tác duyên dáng, uyển chuyển như sương khói, cô mở bia, rót bia, gắp môi, bỏ đá, hỏi nhỏ, cười nhẹ, đặt vào tay, đưa lên miệng, nghiêng khế, châm thuốc, trao đũa, đổi thìa, ứ hự... Dòng nước men êm dịu chảy róc rách, chảy xối xả vào ngực, cuốn theo cả ánh mắt nai tơ có viền xanh màu lá mạ không rõ vì sao cứ rượi buồn. Tôi uống. Không phải là uống. Lâu quá mới được uống. Thần kinh phồng lên, mạch máu dốc ngược, các lỗ chân lông

giãn nở... Những chiếc khăn rắc đá ướp lạnh rồi lại những chiếc khăn ướp nóng ngào ngạt như cả một vườn hoa úp lên mặt, lên mũi, lên trán, phủ vào cả cổ, cả gáy lẫn ngực. Thơm và chua, chua và thơm nhào trộn đến chóng mặt, đến chung chiêng. Tôi cười nhạt. Nửa nhạt nửa mặn. Cười hì hì. Lại uống... Cô bé cũng uống. Uống không kém gì tôi. Uống hơn tôi. Uống giống tôi. Như uống nỗi niềm. Lon Heniken mở rôm rốp như đại liên, 555 xé roàn roạt như xé vải. Điều này chưa hết đã quăng đi đốt điều khác, các cục lửa thi nhau cháy đỏ trên những cái miệng cười, mếu, hát, nhây mỡ và sủi bọt. Đường như tất cả sắp rơi vào cơn động kinh tàn độc và ngọt ngào.

- Anh Hai... Sao anh buồn thế?

Tôi không trả lời, không thể trả lời, chỉ khẽ rùng mình cho vị mặn từ câu hỏi im lìm đó chảy từ từ xuống đáy ruột. Giời ạ! Trong cả cuộc đời nhọc mệt, tôi nào đã có bao giờ được nghe một giọng hỏi dịu mềm đến thế, nhõng nhẽo đến thế, giọng hỏi đàn bà vừa là của mẹ, vừa là vợ, vừa là con. Gần năm mươi tuổi, hai lần phải lòng, một lần lấy vợ. Ăn ở với nhau chưa tròn hai cái tết thì băng giá, sấm chớp chui vào nhà. Tôi chán anh lắm! Tôi không chịu nổi anh nữa. Anh là một thằng đàn ông vất đi từ trong ra ngoài. Ngủ với anh cứ như người bị tra tấn ấy. Thà ngựa ngáy đi ngủ với thằng xích lô còn hơn... Mất vợ, tôi chả buồn chả đau, một con đàn bà nói năng như thế có còn ra vợ nữa đâu mà đau, chỉ bức mình tí chút trước những câu hỏi ác ý lẫn cả thiện ý